

RADNI ODNOSI

1. Ozljeda na radu - opća slabost kao iznenadno pogoršanje zdravstvenog stanja zbog uvjeta rada ili endogeno zdravstveno stanje nezvezano s procesom rada.

Iz obrazloženja:

Predmet spora u revizijskom dijelu postupka je tužiteljev zahtjev protiv pobijane presude kojom je odlučeno o zahtjevu tužitelja zbog naknade štete. Tužitelj predlaže da se pobijana presuda preinači na način da se tužitelju dosudi primjereni iznos naknade štete, odnosno podredno da se predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

U skladu s odredbom čl. 392.a, st. 1. Zakona o parničnom postupku (N.N., br. 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 123/08., 57/11., 25/13., 28/13. i 89/14. – dalje u tekstu: ZPP), revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem je ona pobijana revizijom i samo u granicama razloga određeno navedenih u reviziji.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu štete u iznosu 60.000,00 kn, za koju tužitelj tvrdi da mu je nastala zbog ozljeda zadobivenih 25. studenoga 2004. prilikom obavljanja svakodnevnih poslova koje je tužitelj kao zaposlenik tuženika obavljao kod tuženika kao poslodavca.

Prvostupanjski sud utvrdio je:

- da je tužitelj 25. studenoga 2004. prilikom obavljanja posla guranja praznog stalka za vješanje kobasica pao u prostorijama tuženika te zadobio ozljedu tetive lijeve noge, udarac u glavu i lijevo koljeno, kao i da nije sporno da je zbog tog ozljeđivanja tužitelj pretrpio štetu,
- da je privremenim rješenjem Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Područna služba u R. broj ... od 13. srpnja 2007. tužitelju priznato pravo na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti, počevši od 16. travnja 2007.,
- da je rješenjem Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje od 3. ožujka 2008. žalba tuženika protiv privremenog rješenja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Područne službe u R. broj ... od 13. srpnja 2007. odbijena,
- da je uvidom u tužbu Upravnom sudu Republike Hrvatske utvrđeno da je 24. travnja 2008. pokrenut upravni spor protiv rješenja HZMO od 3. ožujka 2008. u pravnoj stvari tužitelja V. d.d. R. protiv tuženika HZMO, Središnja služba u Z.,
- da je u predmetnom štetnom događaju do pada tužitelja došlo poskliznućem o skliski i mastan pod, pri čemu je tužitelj zadobio ozljede u vidu udarca u glavu i lijevo koljeno te puknuće tetive lijevog natkoljениčnog mišića,

- da je kod tužitelja zbog navedenih ozljeda došlo do smanjenja životne aktivnosti za 10 %,
- da je tužitelj pretrpio bolove jakog intenziteta u trajanju od 6 dana, srednjeg intenziteta u trajanju od 20 do 25 dana te slabog intenziteta u trajanju od 60 do 80 dana, kao i primarni strah slabog do srednjeg intenziteta do dolaska k svijesti nakon pada i udarca glavom u pod, kao i sekundarni strah kroz prva dva mjeseca nakon operacije te 2 mjeseca nakon druge operacije,
- da postoperacijski ožiljak kod tužitelja predstavlja naruženost na granici slabog do srednjeg stupnja,
- da je tužitelju tuđa pomoć bila potrebna po mjesec dana iza svakog operacijskog zahvata u dnevnom trajanju do 3 sata,
- da su tužitelju opravdano nastali troškovi putovanja od mjesta boravka do liječnika specijaliste u bolnici na S., kao i oni povezani s odlaskom na fizikalnu terapiju.

Na osnovi navedenih utvrđenja prvostupanjski sud ocijenio je da je do ozljeđivanja tužitelja došlo u vezi s opasnom stvari odnosno da postoji uzročno-posljedična veza između pada tužitelja i radne operacije koju je obavljao, slijedom čega je pozivom na odredbe čl. 154., st. 2., čl. 173. i čl. 174. Zakona o obveznim odnosima (N.N., br. 53/91., 73/91., 3/94., 111/93., 197/95., 71/96., 91/96., 112/99., 88/01. - dalje u tekstu: ZOO) te čl. 109., st. 1. Zakona o radu (N.N., br. 38/95., 54/95., 65/95., 102/98., 17/01., 82/01., 114/03., 142/03., 123/03. - dalje u tekstu: ZR) prihvatio tužbeni zahtjev za naknadu štete, zaključujući da je tuženik isključivo odgovoran za naknadu štete tužitelju prema načelu objektivne odgovornosti. Pri tome je pozivom na odredbu čl. 200. ZOO-a dosudio tužitelju naknadu štete po osnovi pretrpljenih fizičkih bolova iznos 15.000,00 kn, s osnove pretrpljenog straha iznos 18.000,00 kn, s osnove duševnih boli zbog smanjenja općih životnih aktivnosti iznos 10.000,00 kn te naruženja iznos 11.000,00 kn, kao i troškove tuđe pomoći i njege u iznosu 3.000,00 kn, troškove puta i liječenja u iznosu 3.000,00 kn. Dakle, ukupno 60.000,00 kn, dok je za iznos 35.000,00 kn odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev.

Drugostupanjski sud je, pak, preinačio prvostupanjsku presudu i odbio tužbeni zahtjev pozivom na odredbu čl. 15. mjerodavnog Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 59/96., 94/96., 114/03. i 100/04. - dalje u tekstu: ZZR), čl. 154., st. 2. i čl. 173. ZOO-a.

Naime, odredbom čl. 15. ZZR-a propisano je da poslodavac odgovara zaposleniku za štetu uzrokovanu ozljedom na radu, profesionalnom bolešću ili bolešću u svezi s radom po načelu objektivne odgovornosti (uzročnosti), a prema općim propisima obveznog prava. Dakle, kada je u primjeni odredba čl. 15. ZZR-a, tada poslodavac odgovara po kriteriju uzročnosti za štete prouzročene ozljedom na radu, profesionalnom bolešću ili bolešću u vezi s radom, pri čemu nije odlučno je li riječ o opasnoj stvari ili opasnoj djelatnosti.

Drugostupanjski sud konstatirao je da provedenim dokazima nije izvjesno utvrđeno da je upravo kritične zgrade pod bio mastan i kao takav sklizak pa da bi stoga takvo stanje pada bio uzrok pada tužitelja, već da iz provedenih dokaza s dovoljnim stupnjem izvjesnosti proizlazi da je uzrok pada tužitelja trenutak opće slabosti te da provedenim dokazima nije utvrđeno da bi do takvog iznenadnog pogoršanja zdravstvenog stanja tužitelja došlo zbog uvjeta rada.

Pri tome je zaključio da ozljeđivanje tužitelja nije u uzročno-posljedičnoj vezi s obavljanjem radnih zadataka, već da se nalazi izvan toga, s obzirom da je pad tužitelja koji je imao za posljedicu njegovo ozljeđivanje bio uvjetovan subjektivnim razlogom - općom slabošću (kolapsom) pa da stoga ne postoji pravno relevantna uzročna veza između štetnog događaja - pada tužitelja i njegova ozljeđivanja kao jedna od pretpostavki odgovornosti za štetu.

Sporno je u revizijskom stupnju postupka je li šteta koja je nastala tužitelju prouzročena ozljedom na radu ili u svezi s radom, odnosno je li zbog opće slabosti, kao po drugostupanjskom sudu utvrđenog uzroka pada tužitelja, istome nastala šteta na radu ili u svezi s radom kao posljedica njegovog endogenog zdravstvenog stanja nevezanog uz proces rada ili je opća slabost i pad tužitelja bio u uzročnoj vezi s obavljanjem procesa rada.

Zakon o zdravstvenom osiguranju (N.N., br. 94/01., 88/02., 149/02., 117/03. i 30/04. – dalje u tekstu: ZOZO) je u odredbi čl. 20., st. 2. propisao da se pod ozljedom na radu, odnosno profesionalnom bolešću, u smislu toga Zakona, smatra ozljeda, odnosno bolest u skladu s propisima o mirovinskom osiguranju.

Prema odredbi čl. 37., t. 1. Zakona o mirovinskom osiguranju (N.N., br. 102/98., 77/99., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04. i 177/04. - dalje u tekstu: ZOMO) ozljedom na radu smatra se svaka ozljeda osiguranika izazvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem te ozljeda uzrokovana naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je takva ozljeda uzročno povezana s obavljanjem poslova na kojima radi, odnosno djelatnosti na osnovi koje ozlijeđena osoba ima svojstvo osiguranika prema ovome Zakonu. Odredbom čl. 5. Pravilnika o uvjetima i postupku ostvarivanja prava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja s osnove ozljede na radu i profesionalne bolesti (N.N., br. 32/03. - dalje u tekstu: Pravilnik) propisano je da se ozljedom na radu ne smatra ozljeda, odnosno bolest do koje je došlo zbog: skrivljenog, nesavjesnog ili neodgovornog ponašanja na radnome mjestu, odnosno pri obavljanju djelatnosti (npr. tučnjava, namjerno nanošenje povrede sebi ili drugome); atake kronične bolesti (npr. epilepsija, šizofrenija); urođene ili stečene predispozicije zdravstvenog stanja koje mogu imati za posljedicu bolest kao što su: infarkt, moždani udar, bolesti kralježnice s gubitkom funkcije i neurološkim ispadima.

Dakle, kada se odgovara po kriteriju uzročnosti u smislu odredbe čl. 15. ZZR-a, onda je potrebno utvrditi pretpostavke takve odgovornosti, a riječ je o štetnoj radnji, šteti i uzročnoj vezi. Stoga, ako predmetni štetni događaj ima značaj ozljede na radu prema propisima kojima je uređena zaštita na radu (kako to tvrdi tužitelj, a što nije raspravljeno), a u konkretnom slučaju se štetni događaj zbio u procesu rada, tada bi, unatoč činjenici što je u tom događaju sudjelovala tužiteljeva opća slabost, koja je prema shvaćanju drugostupanjskog suda uzrok nastanku štete, postojala objektivna odgovornost poslodavca za naknadu štete ako između takvog zdravstvenog

stanja tužitelja i uvjeta obavljanja procesa rada postoji uzročna veza.

Drugim riječima, ako je navedena opća slabost, u pravno-relevantnoj uzročno-posljedičnoj vezi s obavljanjem rada kod poslodavca, ili u svezi s procesom rada te ako se ne radi o okolnostima koje bi ukazivale na nepažnju, odnosno na nepravilnost u radu tužitelja kod obavljanja radnog zadatka, ili koje bi ukazivale na njegove urođene ili stečene predispozicije zdravstvenog stanja koje mogu imati za posljedicu bolest, tada bi postojala odgovornost tuženika naknaditi tužitelju štetu nastalu mu na radu ili u svezi s radom. U tom pravcu je pogrešan ili bar preuranjen zaključak drugostupanjskog suda da nije utvrđeno da bi do iznenadnog pogoršanja zdravstvenog stanja tužitelja došlo zbog (nepovoljnih) uvjeta rada, jer da ozljeđivanje tužitelja nije u uzročno-posljedičnoj vezi s obavljanjem radnih zadataka, već da se nalazi izvan toga (da je pad tužitelja koji je imao za posljedicu ozljeđivanje tužitelja bio uvjetovan subjektivnim razlogom - općom slabošću) pa da u konkretnom slučaju ne postoji pravno relevantna uzročna veza između štetnog događaja - pada tužitelja i njegova ozljeđivanja kao jedna od pretpostavki odgovornosti za štetu.

Revizijskom sudu nije prihvatljiv ni zaključak prvostupanjskog suda o postojanju odgovornosti tuženika, a imajući na umu sve prethodno izloženo.

Stoga, kako zbog pogrešnog pravnog pristupa sudova glede zaključka o postojanju, odnosno nepostojanju odgovornosti tuženika za nastanak predmetne štete tužitelju, činjenično stanje nije valjano i potpuno utvrđeno zbog čega nema uvjeta za preinaku nižestupanjskih presuda, Vrhovni sud je na temelju odredbe čl. 395., st. 2. ZPP-a prihvatio reviziju tužitelja i ukinuo drugostupanjsku, kao i prvostupanjsku presudu u dijelu pod točkom 1. i 3. izreke i predmet u tom dijelu vratio prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje. U ponovnom postupku prvostupanjski sud će provesti dokaze po prijedlozima stranaka, utvrditi činjenice koje su bitne za odlučivanje o osnovanosti tužbenog zahtjeva, nakon čega će donijeti novu i na zakonu osnovanu odluku o tužbenom zahtjevu.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, Revr 1502/16-2 od 17.1.2018.

2. Redoviti otkaz ugovora o radu zbog skrivljenog ponašanja radnika.

Iz obrazloženja:

Predmet prvostupanjskog postupka je zahtjev za utvrđenje nedopuštenosti odluke o redovitom otkazu ugovora o radu zbog skrivljenog ponašanja radnika (tužitelja) te posljedično tome zahtjev tužitelja za vraćanje na rad.

U provedenom postupku utvrđeno je:

- da je tužitelj bio zaposlen kod tuženika na temelju ugovora o radu na neodređeno vrijeme od 1. lipnja 2000. na radnom mjestu kamerman,
- da mu je tuženik otkazao navedeni ugovor o radu Odlukom o redovitom otkazu ugovora o radu radi skrivljenog ponašanja radnika od 13. ožujka 2019.,
- da je tužitelj u zakonskom roku podnio zahtjev za zaštitu prava o kojem tuženik nije odlučio, te da je tužitelj podnio predmetnu tužbu u rokovima iz članka 133., stavka 1. i Zakona o radu (N.N., br. 93/14., 127/17., dalje u tekstu: ZR),
- da iz Odluke o redovitom otkazu ugovora o radu radi skrivljenog ponašanja radnika od 13. ožujka 2019. proizlazi da je tužitelju otkazan ugovor o radu sklopljen 1. lipnja 2000. na neodređeno vrijeme i dodatak ugovora o radu sklopljen 10. listopada 2003. zbog kršenja obveza iz radnog odnosa i to na način da je za vrijeme radnog vremena obavljao poslove iz djelatnosti poslodavca za privatne vanjske produkcije, a bez odobrenja poslodavca te i za vrijeme privremene nesposobnosti za rad, čime je zloupotrijebio i korištenje bolovanja,
- da je radničkom vijeću priopćena namjera poslodavca da se radniku otkáže ugovor o radu zbog skrivljenog ponašanja te mu je dostavljena sva dokumentacija nabrojena u obrazloženju odluke,
- da je radničko vijeće u vezi s namjeravanim otkazom dostavilo svoje očitovanje 13. ožujka 2019., a u kojem je iskazalo suglasnost s namjerom poslodavca da se radniku otkáže ugovor o radu zbog skrivljenog ponašanja,

- da je tužitelj prethodno bio upozoren na mogućnost otkaza ugovora o radu i to upozorenjem broj 719/15 od 27. ožujka 2015., a zbog kršenja odredbe članka 6.1. Općih pravila o radu i ponašanju jer je poslodavac preko baze podataka internetske stranice ... utvrdio kako je isti bio angažiran kao asistent kamere/šarfer, snimatelj iz zraka te snimatelj druge kamere na privatnim vanjskim produkcijama te mu je ukazano na mogućnost otkaza ugovora o radu u slučaju ponovnog kršenja, odnosno povrede radne obveze,
- da je tužitelj i nakon danog mu upozorenja činio iste povrede i to u 2016., 2017. i 2018.,
- da je tužitelj, između ostalog, od početka ožujka 2018. do kraja svibnja 2018. bez odobrenja poslodavca obavljao poslove kamermana za snimanje serije ... te je njegovo ime navedeno na odjavnim špicama svih šest epizoda serije ... i to u svojstvu operatera A kamere,
- da je u istom razdoblju tužitelj bio na bolovanju, izuzev razdoblja od 14. do 30. svibnja kada je koristio godišnji odmor, čime je zloupotrijebio i korištenje bolovanja, jer je u razdoblju kada zbog zdravstvenog stanja nije obavljao poslove svog radnog mjesta iste poslove naplatno obavljao za drugu osobu,
- da inače privremena nesposobnost za rad nije bila zbog liječenja ili oporavka od ozljede na radu ili profesionalne bolesti,
- da se radi o ustrajnijem kršenju obveza iz radnog odnosa na koje je tužitelj bio upozoren,
- da je prije redovitog otkazivanja uvjetovanog ponašanjem radnika tužitelju omogućeno iznošenje obrane.

S obzirom na utvrđeno, prvostupanjski sud odbija tužbeni zahtjev tužitelja.

Protiv prvostupanjske presude i rješenja žali se tužitelj pobijajući iste u cijelosti, i to zbog svih žalbenih razloga iz odredbe članka 353., stavka 1. Zakona o parničnom postupku (N.N., br. 53/91., 91/92., 112/99., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13.,

89/14., 70/19., dalje u tekstu: ZPP), uz prijedlog da se preinače odnosno ukinu. Zatražio je i trošak žalbenog postupka.

Prema mišljenju županijskog suda u prvostupanjskoj presudi navedeni su jasni i razumljivi razlozi o odlučnim činjenicama koji imaju podlogu u prikupljenoj procesnoj građi te nisu međusobno proturječni pa ne postoji istaknuti žalbeni razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354., stavka 2., točka 11. ZPP-a.

Sud odlučuje koje će činjenice uzeti kao dokazane prema svojem uvjerenju na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, a i na osnovi rezultata cjelokupnog postupka (članak 8. ZPP-a).

Prema odredbi članka 220., stavaka 1. i 2. ZPP-a dokazivanje obuhvaća sve činjenice koje su važne za donošenje odluke i sud odlučuje o tome koje će od predloženih dokaza izvesti zbog utvrđenja odlučnih činjenica.

Prvostupanjski sud je postupajući u skladu s navedenim odredbama proveo dokaze koje je ocijenio važnim za donošenje odluke u konkretnom predmetu, pri čemu je analizirajući provedene dokaze utvrdio sve činjenice odlučne za ovaj spor. Zato nije ostvarena ni bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354., stavka 1. u vezi s odredbom članka 8. i članka 220. ZPP-a na koju se također ukazuje u žalbi.

S obzirom na sve izloženo, županijski sud je mišljenja da prvostupanjski sud pravilno zaključuje da je tužitelj počinio navedene propuste koji mu se stavljaju na teret, a koji nesumnjivo imaju značenje skrivljenog ponašanja radnika i predstavljaju stoga valjanu osnovu za donošenje odluke o redovitom otkazu zbog skrivljenog ponašanja u smislu odredaba članka 115., stavka 1., točka 3. ZR-a.

Inače, skrivljeno ponašanje radnika pretpostavlja ne samo namjeru, kao najviši stupanj krivnje, već i nehaj, kao blažu vrstu krivnje (istovjetno stajalištu iz odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske poslovni broj Rev 284/2020-2 od 6. svibnja 2020.).

Pored toga, za otkaz skrivljenim ponašanjem radnika dovoljno je da radnik krši obveze iz radnog odnosa, pri čemu je potpuno neodlučno je li poslodavcu, zbog povrede obveza iz radnog odnosa do koje je došlo skrivljenim ponašanjem radnika, nastala šteta ili ne.

Isto tako, prvostupanjski sud na pravilan način ocijenio je značaj opisanog tužiteljevog ponašanja (u njegovoj ukupnosti) tj. da je u konkretnom slučaju tužitelj u duljem vremenu kontinuirano i grubo kršio radne obveze.

Slijedom navedenog, pravilan je zaključak suda prvog stupnja da je tuženik dokazao postojanje opravdanog razloga za otkaz tužiteljevog ugovora o radu jer je utvrđeno da je tužitelj opetovano kršio obveze iz radnog odnosa i to nakon što je bio upozoravan.

Naime, odredbom članka 115., stavka 1., točka 3. ZR-a propisano je da poslodavac može otkazati ugovor o radu uz propisani ili ugovoreni otkazni rok (redoviti otkaz), ako za to ima opravdani razlog, u slučaju ako radnik krši obveze iz radnog odnosa (otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika).

Stoga, u situaciji kada je tužitelj kontinuirano kršio obveze iz radnog odnosa pa je to učinio i nakon pisanog upozorenja od strane tuženika, a imajući u vidu utvrđenja o načinu na koji je tužitelj povrijedio obveze iz radnog odnosa, pravilno sud prvog stupnja ocjenjuje da je tuženik dokazao opravdane razloge za otkaz ugovora o rad, čime nije osnovan niti tužbeni zahtjev za vraćanje tužitelja na posao, jer će sud naložiti vraćanje radnika na posao samo ako sud utvrdi da otkaz poslodavca nije dopušten i da radni odnos nije prestao (članak 124., stavak 1. ZR).

Inače, zakonska zaštita radnika od otkaza za vrijeme bolovanja iz članka 38. ZR-a odnosi se samo na radnika koji je pretrpio ozljedu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti te je privremeno nesposoban za rad zbog liječenja ili oporavka pa u tom slučaju poslodavac ne može otkazati ugovor o radu u razdoblju privremene nesposobnosti za rad tijekom liječenja ili oporavka, ali se o tome prema činjeničnim utvrđenjima prvostupanjskog suda u predmetnom slučaju ne radi.

Slijedom iznesenog, kako nisu ostvareni žalbeni razlozi, kao ni razlozi na koje sud pazi po službenoj dužnosti, županijski sud je na temelju odredbe članka 368., stavka 1. i članka 380., toč-

ke 2. ZPP-a odbio žalbu kao neosnovanu i potvrdio prvostupanjsku presudu te rješenje.

Županijski sud u Splitu, Gž R-1077/2020-2 od 8.10.2020.

*Ivan Petrošević, dipl. iur.
Fakultet strojarstva i brodogradnje, Zagreb*